

1982/83:60

Fredagen den 14 januari

Kl. 10.00

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

1 § Kompletteringsval till utskott och riksdagens krigsdelegation

Anf. 1 TREDJE VICE TALMANNEN:

Socialdemokratiska riksdagsgruppen har som ny ledamot i trafikutskottet efter Bertil Zachrisson anmält nuvarande suppleanten Sten-Ove Sundström och som ny suppleant anmält Margareta Persson samt som suppleant i skatteutskottet efter Bosse Ringholm anmält Erkki Tammenoksa.

Vidare har socialdemokratiska riksdagsgruppen som ny ledamot i riksdagens krigsdelegation efter Bertil Zachrisson anmält Kurt Hugosson.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i trafikutskottet

Sten-Ove Sundström (s)

suppleant i skatteutskottet

Erkki Tammenoksa (s)

suppleant i trafikutskottet

Margareta Persson (s)

ledamot i riksdagens krigsdelegation

Kurt Hugosson (s)

2 § Upplästes följande inkomna skrivelse:

Till riksdagen

Undertecknad har vid 1982 års riksdagsval valts till ersättare för moderata samlingspartiets ledamöter i riksdagen i Stockholms län.

Fredagen den
14 januari 1983

*Om åtgärder för
att främja träd-
gårdsnäringen*

Sedan årsskiftet 1982–1983 upprätthåller undertecknad uppdraget såsom ordförande i kommunstyrelsen i nybildade Österåkers kommun och är tillika kommunalråd.

Då dessa uppdrag tidsmässigt är helt oförenliga vid eventuellt tillträde såsom ersättare hemställer undertecknad om befrielse från detta uppdrag.
Åkersberga den 12 januari 1983
Stefan Cronberg

Kammaren biföll denna framställning.

3 § Svar på fråga 1982/83:168 om åtgärder för att främja trädgårds- näringen

Anf. 2 Jordbruksministern SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Lennart Brunander har frågat mig om jag avser att snarast förelägga riksdagen förslag om marknadsfrämjande åtgärder inom trädgårdsnäringen och om jag avser att i övrigt vidta aktualiserade åtgärder som kan främja den svenska trädgårdsnäringen.

Obalansen i den svenska ekonomin drabbar också trädgårdsnäringen. Regeringen har under hösten vidtagit olika åtgärder för att förbättra ekonomin. En sådan åtgärd var den i oktober 1982 genomförda devalveringen. Genom den förbättrades också den svenska trädgårdsnäringens konkurrenskraft.

Det betänkande som trädgårdsnäringens utredning lade fram förra året har remissbehandlats och bereds f. n. i jordbruksdepartementet tillsammans med olika framställningar av Trädgårdsnäringens riksförbund.

Som framgår av den nyss avlämnade budgetpropositionen har anslagen till trädgårdsnäringen brutits ut för att tas upp i ett senare sammanhang.

Anf. 3 LENNART BRUNANDER (c):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret.

Det är bra att regeringen nu bereder trädgårdsutredningens förslag och de framställningar som har gjorts från trädgårdsnäringen. Jag hoppas att man relativt snart kan komma fram till ett beslut om hur man skall lösa dess problem, för de är ganska besvärande. Det skulle vara riktigt skojigt att få veta ungefär när denna proposition kan tänkas komma.

Trädgårdsnäringen har ekonomiska problem. Jordbruksministern pekar i svaret på åtgärder av ekonomisk art – devalveringen och annat – som skall hjälpa trädgårdsnäringen. Det är naturligtvis riktigt att näringen därigenom ökat sin konkurrenskraft, under den förutsättningen att andra länder inte vidtar några åtgärder för att på ungefär samma sätt hjälpa sina trädgårdsodlare. Men devalveringen har också haft den effekten att oljan har blivit betydligt dyrare, och trädgårdsnäringen är mycket beroende av oljepriset. Det har medfört att näringen just nu har ett speciellt besvärligt problem, då de inkomster som trädgårdsodlarna eventuellt får inte kommer nu, utan först

senare. Det är därför viktigt att man – om vi ser på trädgårdsnäringens situation på litet längre sikt – satsar ännu hårdare på energibesparande åtgärder, för att därigenom förbättra näringens konkurrenskraft och möjligheter att överleva.

EG har infört subventioner för en del trädgårdsprodukter, bl. a. tomater. Det är ganska viktigt för de svenska odlarna att man på något sätt försöker neutralisera detta.

Det finns andra åtgärder som kanske behöver undersökas. Vi har ett förbud mot att importera frukt under den tid då vi har svensk sådan. Nu går man runt detta förbud, genom att fylla sina kyllager med frukt av olika slag så att man har sådan även under den period då det finns svensk frukt på marknaden. Detta gör att förbudet inte fått den effekt som man skulle vilja att det hade. Det är därför viktigt att hitta åtgärder för att motverka att förbudet kringgås. Det skulle också behövas åtgärder som medför att man i ökad utsträckning kunde använda svenska produkter när man gör juice av frukt och bär.

Det är faktiskt mycket som man skulle behöva göra någonting åt på detta område, och jag utgår från att allt detta kommer upp i det arbete som man nu håller på med. Det är därför viktigt att få fram förslag ganska snabbt. Utgångspunkten måste vara att det är viktigt att vi har en ordentlig trädgårdsnäring i Sverige. Vi importerar väldigt mycket trädgårdsprodukter, men det finns alltså förutsättningar för att vi skulle kunna ha en betydligt större trädgårdsnäring i Sverige än vi har.

Jag tackar för svaret, men jag skulle vara mycket glad om jag fick veta ungefär när förslag kommer. Jag förstår att jag inte kan få veta innehållet nu, men det får vi återkomma till.

Anf. 4 Jordbruksministern SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Jag är mycket väl medveten om de problem som trädgårdsnäringen har att brottas med i detta sammanhang. Det var i stort sett en redovisning av olika uppslag och synpunkter på dessa problem som Lennart Brunander gav och som gör det nödvändigt för oss att bryta ut näringens anslag ur budgetpropositionen för att kunna hantera dessa frågor i ett sammanhang. Det är klart att vi kommer med förslag under våren. Tidpunkten blir beroende av vilken utformning dessa förslag kommer att få – vilka åtgärder som vi i detta sammanhang kan komma att vidta efter det att vi haft en ordentlig diskussion om alla dessa problem.

Anf. 5 LENNART BRUNANDER (c):

Herr talman! Jag tackar för det kompletterande svaret, och vi får återkomma till diskussionen om hur dessa åtgärder skall utformas när förslag kommer.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen vid
Eiser Strump AB
i Borås*

4 § Svar på fråga 1982/83:169 om åtgärder för att trygga sysselsättningen vid Eiser Strump AB i Borås

Anf. 6 Statsrådet ROINE CARLSSON:

Herr talman! Lennart Brunander har frågat industriministern om han är beredd att ingripa för att trygga sysselsättningen vid Eiser Strump AB i Borås.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Bakgrunden till frågan är att Eiser AB:s styrelse har beslutat att inleda MBL-förhandlingar om företagsledningens förslag till sammanslagning av Eiser Strump AB i Borås och Malmö Strumpfabrik AB. En sådan sammanslagning skulle medföra att sysselsättningen vid Boråsfabriken minskade med ca 200 anställda.

Eiser AB har, enligt vad jag erfarit, bedömt att de båda strumpfabrikerna har en för stor kapacitet i förhållande till den stagnerande marknaden. Även om strumpföretagen för år 1982 inte visar förlust måste enligt Eiser såväl produktion som administration koncentreras till en fabrik för att undvika framtida förluster.

Med hänsyn till att MBL-förhandlingar nu har inletts är jag inte beredd att kommentera situationen. Jag vill emellertid erinra om att det i proposition 1982/83:68 om rekonstruktion av Statsföretagsgruppen har sagts att Eiser-koncernen måste bli föremål för finansiell rekonstruktion och att målet bör vara att Eiser liksom andra företag i gruppen blir lönsamt. Jag vill erinra om att beslut om eventuell neddragning fattas av resp. företags styrelse.

Anf. 7 LENNART BRUNANDER (c):

Herr talman! Jag tackar för svaret, även om det inte gav särskilt stor belysning av ärendet.

När vi i Boråstrakten fick beskedet om nedläggning av Eisers strumpfabrik, innebar det litet av en chock, eftersom fabriken vara eller inte vara har utretts fram och tillbaka under ganska många år. Beslut har fattats om nedläggning, om sammanslagning och om åtskiljande av de två fabrikerna i Malmö och Borås. Detta har gjort att man inte har fått någon större arbetsro, såvitt jag förstår, på just Eisers fabrik i Borås. Trots detta har den gått ihop ekonomiskt. Det är förvånande att man väljer att lägga ned fabriker som fungerar på det sättet. Eiserkoncernen som helhet har ju inte något speciellt lysande resultat, och då bör man vara rädd om de enheter som ger ett ekonomiskt nettotillskott.

De fackliga företrädarna har kritiserat den gjorda utredningen mycket kraftigt och sagt att de siffror man använder där inte är särskilt relevanta. De anser att utredningen är ett beställningsarbete. Man hade 1981 tagit fram två utredningar: en som sade att man skall ha huvudkontoret i Borås men att fabrikerna skall arbeta var för sig och en annan som ansåg att Boråsfabriken skulle läggas ned och all produktion flyttas till Malmö.

Vad som har kommit in i bilden under tiden vet vi inte. Det skulle vara

intressant att höra om statsrådet har någon fundering om vad som har föranlett det så plötsligt ändrade ställningstagandet. Eiser Strump AB är ju en ganska stor fabrik. Den har 250 anställda och man gör 10 miljoner par strumpor om året.

Nu säger statsrådet att den svenska marknaden är för liten, vi har en stagnerande marknad och kapaciteten är för hög. Den uppfattningen får man inte när man talar med de fackliga företrädarna. De gör den bedömningen att det inte är några problem att sälja de produkter som tillverkas i Borås. Det skulle alltså inte vara några problem att driva fabriken vidare. Därutöver har man också en mycket stor export.

Vad händer om man flyttar tillverkningen till Malmö? Förmodligen kommer en hel del kunder som man har i dag att försvinna. Det gör att man minskar sysselsättningen i Sverige och att man avlägsnar sig ännu längre från det 30-procentsmål vi har. Är det kanske så att socialdemokraterna har lämnat det målet bakom sig? Det är i så fall anmärkningsvärt.

Nu återstår möjligheten att hitta ett sätt att bevara Boråsfabriken, och de anställda har då frågat om den är till salu. Jag tycker för min del att det bästa i dagens läge vore att låta de anställda överta fabriken och driva den vidare. Utan tveivel finns det förutsättningar för detta.

Därför skulle jag vilja veta hur statsrådet själv ser på den möjligheten. Vad är statsrådets egen uppfattning i denna fråga?

Jag skulle också vilja veta om 30-procentsmålet inte längre är aktuellt i regeringen.

Anf. 8 Statsrådet ROINE CARLSSON:

Herr talman! Eiser Strump AB i Borås sysselsätter ju f. n. ca 250 personer med tillverkning av strumpor. Av dessa sysslar 200 med damstrumptillverkningen och med herrstrumptillverkningen 50 personer.

De här damstrumporna tillverkas också vid Malmö Strumpfabrik som sysselsätter 320 personer. Eiser har sedan sin tillkomst, som framgick av frågan, utrett sammanslagningen av dessa fabriker. Styrelsen har, som jag sade tidigare, beslutat att inleda MBL-förhandlingar om överflyttningen av damstrumptillverkningen från Borås till Malmö.

Det finns också tankar om att det föreligger en överkapacitet. Men man har till vissa kunder uttryckt förhoppningen att de skall vara kvar i Eiser, och man beräknar att sysselsättningen i Malmö kommer att öka med 50 personer. Det kan vara av stort värde, eftersom nedläggningar kan bli aktuella vid Eisers Triåk i Malmö.

Vad beträffar resultatet finns det uppgifter om att detta under 1978, 1980 och 1981 varit negativt. Genom att göra sammanslagningen kan Eiser få ett slagkraftigt företag, som kan försöka ta upp konkurrensen med importen, vilken är speciellt besvärande när det gäller Italien och Österrike.

Personalen har gjort framstötningar om att få köpa företaget. Eisers styrelse har hittills varit negativ, eftersom det skulle innebära att man behöll konkurrensen med Malmö Strumpfabrik. Frågan kommer att slutgiltigt behandlas av Eisers styrelse i slutet av denna månad.

Om åtgärder för att trygga sysselsättningen vid Eiser Strump AB i Borås

Fredagen den
14 januari 1983

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen vid
Örebro Pappers-
bruk AB*

Anf. 9 LENNART BRUNANDER (c):

Herr talman! Statsrådet Carlsson sade att det är 250 personer det rör sig om i Borås. Det är alldeles riktigt. Men 250 personer är ganska mycket i Borås. Borås är en drabbad region ur sysselsättningsynpunkt, beroende på att vi har en mycket hög procent teko och på att tekoproduktionen haft och fortfarande har problem. Det är därför som vi reagerar mot att man skall lägga ned den här fabriken, när den faktiskt har ett ekonomiskt plus i sin verksamhet.

Regionalpolitiskt måste det också vara fel att satsa på det här sättet. Borås har en betydligt sämre arbetsmarknad än Malmö. Ur regionalpolitisk synpunkt borde det i så fall vara Borås man satsade på. För min del anser jag – och det bygger jag på vad jag kunnat få fram när jag talat med människor som sysslat med detta – att det borde kunna finnas plats för båda fabrikena, eftersom de inte jobbar efter samma system. I Malmö tillverkar man en märkesstrumpa, medan man i Borås mera jobbar med ett slags legotillverkning för de handelskedjor som vill ha en viss typ av strumpa. Därför kan det vara svårt att förlägga tillverkningen till samma ställe.

Statsrådet Carlsson tar upp resultatet vid Eisers Strump AB och säger att detta 1978, 1980 och 1981 var negativt. Att resultatet vissa år varit negativt är ju inte så konstigt med tanke på det sätt på vilket Eiserledningen hanterat denna fråga. 1978 började man en avveckling av verksamheten i Borås och flyttade ned verksamhet till Malmö. Sedan blev man tvungen att återanställa folk i Borås när man ändrade på detta beslut. Att man under sådana omständigheter inte får ett ekonomiskt överskott måste var och en begripa. De båda andra åren har det också varit problem.

De anställda skall få besked, säger statsrådet. Jag vet att styrelsen kommer att fatta beslut. Men det skulle vara intressant både för oss och för de anställda att få veta hur statsrådet själv ser på denna sak.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1982/83:171 om åtgärder för att trygga sysselsättningen vid Örebro Pappersbruk AB

Anf. 10 Statsrådet ROINE CARLSSON:

Herr talman! Per Israelsson har frågat mig om de anställda vid Örebro Pappersbruk AB kan utgå från att bruket får göra de tilltänkta investeringar som skulle kunna leda till lönsamhet och tryggad sysselsättning.

I proposition 1982/83:68 föreslås, som Per Israelsson nämner i sin fråga, att AB Statens Skogsindustrier (ASSI), som är moderbolag till Örebro Pappersbruk, får ett statligt tillskott på 2 miljarder kronor för att genomföra en finansiell rekonstruktion. Det föreslagna tillskottet är avsett att användas bl. a. för att nedbringa ASSI:s skuldbörda och därigenom minska räntekostnaderna. Den beräkning av kapitalbehovet som ligger till grund för förslaget i propositionen bygger på att ASSI:s kvarvarande verksamheter sedan nu

pågående strukturförändringar genomförts i huvudsak bibehålls i sin nuvarande omfattning. Några ytterligare investeringar i nya verksamheter eller i expansionssyfte har inte förutsatts i beräkningen. Det statliga tillskottet är således inte avsett för nya investeringar. Frågan i vad mån investeringar skall göras med andra till buds stående medel ankommer på resp. företagsledning och styrelse att avgöra.

Anf. 11 PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Roine Carlsson för svaret på min fråga.

Örebro Pappersbruk AB, som ju ingår i ASSI, har under ett antal år haft lönsamhetsproblem, och de ca 350 anställdas anställningstrygghet har därför ansetts vara hotad. Företaget har försökt att utveckla nya och lönsamma produkter för att förbättra sin situation och trygga sysselsättningen. Lånebördan har emellertid i rådande höga ränteläge försvårat möjligheten att inom företaget generera det kapital som fordras för investeringar i nya produkter, t. ex. odlingspapperet.

Då nu ASSI-gruppen tillförs 2 miljarder kronor i ägartillskott borde lånebelastningen också för Örebro Pappersbruk kunna lättas i sådan grad att eget kapital för nödvändiga investeringar i lönsamma produkter kan skapas inom företaget. När jag framställde min fråga den 7 december förra året utgick jag från att Örebro Pappersbruks överlevnad, såsom ett lönsamt företag baserat på skogsråvara, skulle påverkas i positiv riktning genom det statliga ägartillskottet. Med min fråga ville jag gärna ha dessa mina tankar bekräftade genom ett uttalande från det statsråd som närmast ansvarar för de statliga företagen. Jag tycker mig emellertid inte ha fått något riktigt svar på den frågan specifikt för Örebro Pappersbruk utan bara för ASSI. Därför vill jag gärna ställa följdfrågan: Är det inte meningen att den minskade lånebördan – som ju det aktuella ägartillskottet på 2 miljarder innebär – också skall avse Örebro Pappersbruk, så att handlingsutrymmet för detta bruk blir väsentligt större än det varit tidigare?

I propositionen om en rekonstruktion av Statsföretagsgruppen har statsrådet påpekat att importandelen i fråga om skogsindustrins produkter är låg och att det därför är viktigt att satsa på skogsindustrin och att ge den möjligheter på marknaden så att handelsbalansen kan förbättras.

Statsrådet har också sagt i propositionen att statens huvudsakliga uppgift när det gäller skogsindustrins strukturomvandling är att främja regional balans och utbudet av skogsråvara.

I ett drabbat län som Örebro län, där folkmängden i flera kommuner kraftigt minskar och där industrin avskedar folk eller hotar med att göra det, är det viktigt från regionalpolitisk synpunkt att Örebro Pappersbruk ges möjlighet att leva vidare och dessutom att utvecklas och ge fler arbetstillfällen. Jag har utgått från att det nu föreslagna ägartillskottet till ASSI skall få en sådan effekt.

Fredagen den
14 januari 1983

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen vid
Örebro Pappers-
bruk AB*

Anf. 12 Statsrådet ROINE CARLSSON:

Herr talman! Jag vill, Per Israelsson, framhålla att en första förutsättning för det mål som anges i frågan är att den finansiella rekonstruktionen av ASSI genomförs. Den frågan är f. n. föremål för behandling, och där har vi att avvakta kammarens beslut.

Låt mig ändå säga att om kammaren tar detta förslag positivt, kommer delar av de förutsättningar som Per Israelsson efterlyser att skapas. Det ankommer sedan alltid på ett företags styrelse att avgöra de olika strategiska frågorna för företaget.

Jag vill till detta bara säga något om det utvecklingsprojekt som här har nämnts. Det är fråga om ett odlingspapper baserat på torv. Papperet har bedömts ha en möjlig användning för att förbättra avkastningen inom trädgårdsnäringen. Papperet används för att täcka jorden och därmed bevara fukt och hindra ogrästillväxt. Försök har genomförts såväl i Sverige som på några utländska marknader. Enligt nuvarande bedömning inom företaget återstår fortfarande ett omfattande utvecklingsarbete innan det är möjligt att avgöra om produkten kan få en marknad som medger produktion i större skala.

Anf. 13 PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Under valrörelsen i höstas talade Roine Carlssons partiledare mycket om att det gällde att skapa mer svängrum och mindre svängrem sedan socialdemokraterna kommit till regeringsmakten – och det har de ju gjort nu.

Jag tolkar det uttalandet så att svängrummet gäller industrin och dess utveckling och inte den privata konsumtionen. Örebro Pappersbruk borde mot den bakgrunden få ett svängrum för att komma till lönsamhet, till en utveckling mot trygga jobb för de nu anställda och helst också nya jobb för de många ungdomar som köar för att få ett arbete och göra en insats i samhället.

Det sägs i svaret att ägartillskottet inte är avsett för investeringar utan för att underlätta skuldbördan för ASSI och därmed också för Örebro Pappersbruk. Men indirekt måste det medföra ett handlingsutrymme som är större än tidigare och möjligheter för företagen, däribland också Örebro Pappersbruk, att inom sig generera kapital för att göra investeringar, bl. a. för det aktuella papperet, om det visar sig vara en gångbar produkt.

Jag skulle ha velat få bekräftat att det kan bli på detta sätt. Jag kan nu inte göra någon annan tolkning än att utvecklingen blir sådan. Att förslaget om ägartillskott går igenom i kammaren utgår jag ifrån, eftersom både socialdemokraterna och vpk är för detta förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1982/83:177 om anställning vid Samhällsföretag av personer med svårare handikapp

Nr 60

Fredagen den
14 januari 1983

Anf. 14 Arbetsmarknadsministern ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Maj Kempe har frågat mig om regeringen är beredd att vidta åtgärder för att öka möjligheterna för personer med svårare handikapp att få anställning inom Samhällsföretag.

Maj Kempe befarar att man på de skyddade verkstäderna skall bli mindre benägen att ta emot människor med svårare handikapp med hänvisning till att man måste uppfylla kravet att verksamheten inom företagsgruppen skall bedrivas effektivt och i enlighet med företagsekonomiska principer.

Samhällsföretags verksamhet skall bedrivas affärsmässigt och effektivt. Men effektiviteten gäller givetvis inte bara produktionen och den affärsmässiga sidan, utan i ännu högre grad arbetet med att uppnå de övergripande sociala målen. Det gäller även målsättningen att ge arbete åt fler svårt arbetshandikappade.

Snabba och dåligt planerade krav från statsmakternas sida på ekonomiska resultatförbättringar kan självfallet omöjliggöra för Samhällsföretag att uppfylla dessa krav inom ramen för bibehållna sociala och arbetsmarknadspolitiska målsättningar. Ett exempel på detta är den sänkning av bidragsprocenten till Samhällsföretag som den föregående borgerliga regeringen vidtog under löpande verksamhetsår. För att trygga verksamheten fick den nuvarande regeringen som en av sina första åtgärder föreslå ett särskilt medelstillskott till stiftelseorganisationen.

I likhet med Samhällsföretag bedömer jag dock att verksamheten på längre sikt kan bedrivas effektivare, utan att detta negativt påverkar rekryteringen av bl. a. svårt handikappade.

Anf. 15 MAJ KEMPE (vpk):

Herr talman! Jag vill först tacka arbetsmarknadsministern för hennes svar.

Avsikten med frågan var naturligtvis att rikta uppmärksamheten på de förhållanden som råder inom Samhällsföretagsgruppen, någonting som vi inom vänsterpartiet kommunisterna tidigare har tagit upp i motioner. Jag tycker att arbetsmarknadsministerns svar är något för positivt. Det verkar som om detta på något sätt skall lösa sig självt. Men det beror ju på vilken utgångspunkt man har, om man tycker att det är bra eller dåligt som det är. Enligt vår uppfattning är förhållandena inte bra.

Den svåra arbetsmarknadssituationen och de krav på ökad effektivitet och lönsamhet som man har ställt på Samhällsföretag har tillsammans tydligen skapat den situationen, att man på Samhällsföretag i dag anställer en mängd människor som har gått arbetslösa en längre tid. De är långtidsarbetslösa och betecknas därmed som svårplacerade. De är inte handikappade enligt vårt gängse sätt att karakterisera handikapp. Det är alltså fråga om friska människor, men de har länge varit arbetslösa, och på arbetsförmedlingen begär de själva att bli placerade inom Samhällsföretag. På det sättet får

*Om anställning
vid Samhällsföre-
tag av personer
med svårare han-
dikapp*

*Om anställning
vid Samhällsföre-
tag av personer
med svårare han-
dikapp*

många gravt handikappade inte den anställning som de är berättigade till. Det är detta som är något av pudelns kärna i den här problematiken.

I den bilaga till budgetpropositionen som avser arbetsmarknadsdepartementet sägs när det gäller Samhällsföretag att den regionala stiftelsen i dag har 29 000 anställa. Av dessa skulle 23 800 vara arbetshandikappade. På grundval av de uppgifter jag har fått – jag har varit i kontakt med många arbetsförmedlare som dagligen arbetar med att placera ut arbetshandikappade, bl. a. till Samhällsföretag – har jag svårt att tro att siffran 23 800 är riktig.

Enligt vår uppfattning skall man satsa på teknisk utveckling inom Samhällsföretag. På det sättet kan man öka lönsamhet och effektivitet. Det gör man absolut inte genom att gallra ut människor, som det ju faktiskt är fråga om nu.

Anf. 16 Arbetsmarknadsministern ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Får jag först säga att det pågår en diskussion, och det finns en oro på många håll i samhället för att det rådande ekonomiska läget skall få de konsekvenser som Maj Kempe nämde, nämligen att man till Samhällsföretag för över människor som inte har handikapp, när problemet är att det är ont om jobb. För att klart markera att regeringen har den bestämda uppfattningen att detta inte skall förekomma har vi fattat beslut om att fr. o. m. den 1 januari införa en helt ny paragraf i arbetsmarknadskungörelsen, där det sägs att rekryteringen till Stiftelsen Samhällsföretag enbart får avse arbetshandikappade. Detta borde vara självklart, eftersom det är utgångspunkten för verksamheten inom stiftelsen, men för att det inte skall råda minsta tvivel om det och för att en diskussion liknande den som förs här inte skall behöva uppstå har vi fört in denna nya paragraf.

När det sedan gäller det som frågan speciellt handlade om, nämligen de svårast handikappade, är det naturligtvis så som Maj Kempe var inne på i slutet av sitt anförande. Samhällsföretags möjligheter att bereda svårt handikappade arbete är beroende av de tekniska förutsättningarna. De är beroende av om man kan få arbetsbiträden, om man kan få företagshälsovården att fungera och om man kan få sociala stödinsatser vid sidan av arbetet att fungera. Samhällsföretag måste få tid att utveckla metoder, att anpassa produktion och att anpassa arbetsplatserna så att man successivt kan erbjuda arbete åt handikappade med mycket grava arbetshandikapp, som hittills har varit utestängda från arbetslivet. Jag tror att det finns sådana utvecklingsmöjligheter. De sifferuppgifter som vi har tyder inte på att vi skulle ha haft en utveckling under senare tid där svårt handikappade i mindre utsträckning än tidigare rekryterats till Samhällsföretag.

Anf. 17 MAJ KEMPE (vpk):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern tror inte att man nu i mindre utsträckning än tidigare skulle anställa gravt handikappade. Men jag har fått information om att det förhåller sig på precis det sättet. Man säger till mig att det blir värre och värre att få in gravt handikappade inom Samhällsföretag.

Det är faktiskt de uppgifter jag har fått. Jag vet inte om man skall misstro människor, och jag förstår inte varför de skulle ge mig felaktiga uppgifter.

Införandet av den nya paragrafen är bra. Vi får bara hoppas att regeringen känner att man måste följa upp den. Det står mycket bra om Samhällsföretag i det mesta material jag har läst hittillsdags. Men tydligen sammanfaller inte verkligheten riktigt med de papper jag har läst. Då får man hoppas att den nya paragrafen ger det resultat vi önskar.

Jag håller med om att Samhällsföretag naturligtvis måste få tid att utveckla metoder, tekniska hjälpmedel osv., men de måste också få resurser och samhällsstöd i högre grad. Jag håller med om att den borgerliga regeringen naturligtvis har ett stort ansvar, eftersom den tidigare drog ned statsbidraget till Samhällsföretag och ivrade för ökad lönsamhet och ökad effektivisering.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Proposition 1982/83:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1983/84 hänvisades till utskott enligt följande:

Statsbudget för budgetåret 1983/84	Finansutskottet
Bil. 1 Finansplanen	Finansutskottet
Bil. 2 För flera huvudtitlar gemensamma frågor	Arbetsmarknadsutskottet
med undantag för punkt 6 Den offentliga sektorns service och förhållande till medborgarna och punkt 13 Den statliga tidskriftsutgivningen	Konstitutionsutskottet
punkterna 10–12 Verksamheten i datadelegationen – Den statliga revisionsverksamheten	Finansutskottet
punkt 14 Forskningsfrågor	Utbildningsutskottet
Bil. 3 Kungl. hov- och slottsstaterna	Finansutskottet
Bil. 4 Justitiedepartementet	Justitieukskottet
med undantag för punkterna	
G 2 Fideikommissnämnden	Lagutskottet
G 3 Centralnämnden för fastighetsdata	Civilutskottet
G 4 Datainspektionen	Konstitutionsutskottet
G 7 Bokföringsnämnden	Lagutskottet
H 4–5 Stöd till politiska partier – Allmänna val	Konstitutionsutskottet
Bil. 5 Utrikesdepartementet	Utrikesutskottet
med undantag för punkterna	
B 6–7 Byråer för handels- och råvaru-	

Nr 60

Fredagen den
14 januari 1983

*Om anställning
vid Samhällsföretag av personer
med svårare handikapp*

	frågor m. m. – Internationell råvaru- lagring	Näringsutskottet
	Litt. E Utrikeshandel och export- främjande	Näringsutskottet
	med undantag för avsnittet Gränsskyddet för vissa fiskvaror (s. 110–113) .	Skatteutskottet
	och punkt E 4 Krigsmaterielin- spektionen	Utrikesutskottet
Bil. 6	Försvarsdepartementet	Försvarsutskottet
	med undantag för Litt. J Räddningstjänst	Civilutskottet
Bil. 7	Socialdepartementet	Socialutskottet
	med undantag för Litt. B Administration av socialför- säkning m. m.	Socialförsäkringsutskottet
	punkt C 2 Bidrag till föräldraförsäk- ringen	Socialförsäkringsutskottet
	Litt. D Försäkning vid sjukdom, han- dikapp och ålderdom	Socialförsäkringsutskottet
Bil. 8	Kommunikationsdepartementet	Trafikutskottet
Bil. 9	Finansdepartementet m. m.	Finansutskottet
	med undantag för punkterna B 1 Riksskatteverket	Skatteutskottet
	B 2–3 Lokala skattemyndigheterna – Kronofogdemyndigheterna	Civilutskottet
	B 4–6 Stämpelomkostnader – Ersätt- ning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörd m. m.	Skatteutskottet
	Litt. C Pris-, konkurrens- och konsu- mentfrågor	Näringsutskottet
	punkterna D 3–5 Tullverket	Skatteutskottet
	D 10–12 Bankinspektionen – Statens krigsförsäkringsnämnd m. m.	Näringsutskottet
	F 1 Kostnader för vissa nämnder ..	Näringsutskottet
	F 2–5 Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer – Export- kreditbidrag	Skatteutskottet
Bil. 10	Utbildningsdepartementet	Utbildningsutskottet
	med undantag för Litt. B Kulturverksamhet m. m.	Kulturutskottet
	punkterna C 1–3 Statens biografbyrå – Nordiskt	

	radio- och TV-samarbete via satellit m. m. samt avsnittet Avgiftsfinansierad radio- och TV-verksamhet (s. 137)	Kulturutskottet
	punkterna C 4-7 Presstödsnämnden – Stöd till organisationstidskrifter och C 9 Stöd till tidningar på andra språk än svenska	Konstitutionsutskottet
	C 8 Stöd till kulturtidskrifter och C 10-19 Stöd till taltidningar – Tal- boks- och punktskriftsbiblioteket: Produktionskostnader	Kulturutskottet
	F 1 Sveriges Radio AB för verksam- het vid Sveriges Utbildningsradio AB Litt. G Studiestöd m. m.	Kulturutskottet Socialförsäkringsutskottet
	Litt. H Internationellt-kulturellt samarbete	Kulturutskottet
Bil. 11	Jordbruksdepartementet med undantag för Litt. I Idrott, rekreation och turism	Jordbruksutskottet Kulturutskottet
Bil. 12	Arbetsmarknadsdepartementet med undantag för avsnittet Arbetarskyddsstyrelsen m. m. (s. 107-118) och punkterna C 1-2 Arbetarskyddsstyrelsen – Yr- kesinspektionen	Arbetsmarknadsutskottet Socialutskottet
Bil. 13	Bostadsdepartementet	Civilutskottet
Bil. 14	Industridepartementet med undantag för Litt. C Regional utveckling Litt. E Energi i vad avser hemställen under 1 (ändring i lagen om bensinskatt) till avsnittet In- troduktion av alternativa driv- medel (s. 120-128)	Näringsutskottet Arbetsmarknadsutskottet Skatteutskottet
	Litt. H Ekonomiskt försvar: Bräns- len och drivmedel m. m. . . .	Försvarsutskottet
Bil. 15	Civildepartementet med undantag för Litt. B Länsstyrelserna m. m. Litt. C Kyrkliga ändamål	Finansutskottet Civilutskottet Kulturutskottet

	Litt. F Statlig personalpolitik m. m. samt punkterna	Arbetsmarknadsutskottet
	H 3–5 Kostnader för vissa nämnder m. m. – Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	Arbetsmarknadsutskottet
Bil. 16	Riksdagen och dess verk m. m. med undantag för punkterna	Konstitutionsutskottet
	C 1–4 Riksgäldskontoret	Finansutskottet
	C 6 Riksdagens revisorer och deras kansli	Finansutskottet
Bil. 17	Räntor på statskulden m. m.	Finansutskottet
Bil. 18	Oförutsedda utgifter	Finansutskottet
Bil. 19	Beredskapsbudget för totalförsvaret	Försvarsutskottet

Proposition 1982/83:101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 hänvisades till utskott enligt följande:

Bil. 1	Justitiedepartementet	Justitieukskottet
Bil. 2	Försvarsdepartementet	Försvarsutskottet
Bil. 3	Socialdepartementet	Socialutskottet
Bil. 4	Kommunikationsdepartementet	Trafikutskottet
Bil. 5	Budgetdepartementet	
	punkt 1	Finansutskottet
	punkt 2	Arbetsmarknadsutskottet
Bil. 6	Utbildningsdepartementet	
	punkt 1	Kulturutskottet
	punkt 2	Utbildningsutskottet
Bil. 7	Jordbruksdepartementet	Jordbruksutskottet
Bil. 8	Bostadsdepartementet	Civilutskottet
Bil. 9	Industridepartementet	Näringsutskottet

8 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

- 1982/83:219 till finansutskottet
- 1982/83:220–224 till skatteutskottet
- 1982/83:225 till justitieukskottet
- 1982/83:226–232 till lagutskottet
- 1982/83:233 till utrikesutskottet
- 1982/83:234 och 235 till försvarsutskottet
- 1982/83:236 till socialförsäkringsutskottet
- 1982/83:237 och 238 till socialutskottet
- 1982/83:239 och 240 till kulturutskottet
- 1982/83:241 till utbildningsutskottet
- 1982/83:242–245 till trafikutskottet
- 1982/83:246–249 till jordbruksutskottet
- 1982/83:250–259 till näringsutskottet

1982/83:260–264 till arbetsmarknadsutskottet
1982/83:265 och 266 till civilutskottet
1982/83:267 till socialutskottet
1982/83:268 till justitieutskottet
1982/83:269 till näringsutskottet
1982/83:270 till skatteutskottet

9 § Anmäldes och bordlades

Redogörelse

1982/83:3 Riksdagens löne delegations verksamhet under år 1982

10 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1982/83:271 av *Per Olof Håkansson*

Tystnadsplikten för anställda i bevakningsföretag

1982/83:272 av *Marianne Karlsson*

Riksmötets öppnande

1982/83:273 av *Bo Nilsson* och *Eric Jönsson*

Valsedlar i kyrkofullmäktigeval

1982/83:274 av *Joakim Ollén m. fl.*

Besvärslagerna i datalagen m. m.

1982/83:275 av *Margit Sandéhn* och *Birthe Sörestedt*

Den statliga länsförvaltningen

1982/83:276 av *Bengt Silfverstrand m. fl.*

Kommunernas kompetens inom näringslivet

1982/83:277 av *Rune Torwald* och *Sigvard Persson*

Ändrade regler för valdistriktsindelningen m. m.

1982/83:278 av *Tage Adolfsson*

Underskotten i den svenska statsbudgeten

1982/83:279 av *Erik Wärnberg*

En fast ränta vid industriinvesteringar

1982/83:280 av *Lennart Brunander*

Skatten på alkoholdrycker m. m.

1982/83:281 av *Lennart Brunander* och *Ivar Franzén*

Slopande av moms på inhemska bränslen

1982/83:282 av *Jens Eriksson* och *Siri Häggmark*

Höjda avdrag för inkomst av kapital

1982/83:283 av *Lars Ernestam* och *Elver Jonsson*

Källskatteavdraget vid sjukpenning

1982/83:284 av *Stig Josefson m. fl.*

Beskattningen av traktamenten

1982/83:285 av *Stig Josefson m. fl.*

Deklarationskyldigheten för ideella föreningar

1982/83:286 av *Stig Josefson m. fl.*

Ändrade regler för skogskonto

1982/83:287 av *Marianne Karlsson*

Skattefrihet för intäkter av hobbyarbete

1982/83:288 av förste vice talmannen *Ingegerd Troedsson m. fl.*

Åtgärder mot sambeskattningens negativa effekter

1982/83:289 av *Gunilla André*

Inrättande i Mariestads polisdistrikt av en rotel för ekonomiska brott

1982/83:290 av *Anna Wohlin-Andersson m. fl.*

Lokalisering till Motala av länsrätten i Östergötlands län

1982/83:291 av *Gunnel Jonäng*

Återställande av dokument till PLO Research Centers bibliotek

1982/83:292 av *Rune Gustavsson m. fl.*

Undantagande från ATP

1982/83:293 av *Börje Stensson*

Oral galvanism

1982/83:294 av *Marianne Karlsson*

Kostnadsansvaret för arkeologiska undersökningar

1982/83:295 av *Björn Molin*

Anordnande av exportutbildning

1982/83:296 av *Lennart Pettersson*

Utbyggd forskning till stöd för skånsk industri

1982/83:297 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Trafikpolitiken

1982/83:298 av *Marianne Karlsson*

Vägskyllningen m. m.

1982/83:299 av *Lars Ernestam m. fl.*

Ett samlat åtgärdsprogram för Hjälmarens

1982/83:300 av *Sten Svensson m. fl.*

Restaureringen av Hornborgasjön

1982/83:301 av *Per Olof Håkansson och Oskar Lindkvist*

Lag om låsinstallationer m. m.

1982/83:302 av *Bo Nilsson*

Avgiften till staten från Landskrona Finans AB

1982/83:303 av *Hans Pettersson* i Helsingborg och *Bengt Silfverstrand*
Samhällsägda företags medlemskap i SAF

1982/83:304 av *John Johnsson m. fl.*

Vägförbättringar i Eslöv-Tomelilla-området

1982/83:305 av *Gullan Lindblad* och *Barbro Nilsson* i Visby

Praktikplatser för vuxna arbetslösa

1982/83:306 av *Anna Wohlin-Andersson* och andre vice talmannen *Anders
Dahlgren*

Transportstödet till ostkustens skärgårdar

1982/83:307 av *Kurt Ove Johansson* och *Lars-Erik Lövdén*

Hyressättningen enligt bruksvärdesprincipen

11 § Anmäldes och börjades

Finansutskottets betänkande

1982/83:25 Tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83

Lagutskottets betänkande

1982/83:17 Vårdnad och umgänge m. m. (prop. 1981/82:168)

Socialutskottets betänkande

1982/83:11 Vaccinproduktion, m. m. (prop. 1982/83:16)

Kulturutskottets betänkande

1982/83:18 Efterlevnaden av gällande regelsystem för etermedia

Jordbruksutskottets betänkande

1982/83:22 Jakt och viltvård

12 § Meddelande om interpellation

Meddelades att följande interpellation framställdes

den 13 januari

1982/83:58 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till utbildningsministern om uppföljning av högskolereformen:

Statsrådet har nyligen upplöst den s. k. uppföljningskommittén för högskolereformen. Enligt min mening var detta en rimlig åtgärd, då denna kommitté i alltför hög grad fattat som sin uppgift att angripa högskoleproblemen från en administrativ och kameral synvinkel i stället för att utgå från

*Meddelande om
frågor*

hur den högre utbildningen och forskningen i verkligheten *fungerar* efter de bryska ingrepp i "vetandets värld", som högskolereformen inneburit.

Även om kommittén i fråga avskaffats återstår likväl behovet att analysera och ompröva vad "reformen" inneburit och vad den betyder för den fortsatta utbildningen av vetenskapsmän och andra akademiker i vårt land, för vår egen del och i relation till med oss jämförbara nationer.

Utbildningsministern förutskickar i budgetpropositionen att hon kommer att "ta initiativ till en översyn av *resursanvändningen* inom högskolan".

Det kan dock med skäl ifrågasättas om man inte borde lyfta problemställningen något högre och först och främst analysera vad som har hänt och håller på att hända inom den högre utbildningen och forskningen i vårt land sedan "högskolereformen" trätt i kraft. *För vilka uppgifter skall de begränsade resurserna i första hand användas?* Även om man inte redan nu syftar till förändringar av "målen och det övergripande regelsystemet för högskolan" borde det vara rimligt att efter sex år på ett följsamt sätt försöka bedöma hur verksamheten *egentligen* fungerar, vad som tycks gå bra, var det kärvar, och var tillståndet kanske är riktigt dåligt, med andra ord: om högskolan lyckats lösa de uppgifter, som vårt folk – och den internationella vetenskapliga världen – har anledning och rätt att ställa på det svenska "högskoleväsendet". Innan en sådan analys kan ge resultat, som kan framläggas för riksdagen för beslut, har sannolikt tio år gått från "högskolereformens" ikraftträdande. Med hänsyn till den vetenskapliga utvecklingen på många väsentliga områden är detta redan en lång tid.

Mot bakgrund av vad jag här anfört anholder jag om kammarens tillstånd att till utbildningsministern, statsrådet Lena Hjelm-Wallén, få ställa frågan om hon är beredd att ge den av henne aviserade utredningen – eller en särskild utredning – i uppdrag att verkställa översyn av det slag som diskuteras i denna interpellation.

13 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 13 januari

1982/83:218 av *Anna Wohlin-Andersson* (c) till kommunikations- och försvarsministern om vagnslasttrafiken vid vissa järnvägsstationer i Östergötland:

Enligt uppgift önskar SJ fr. o. m. den 29 maj 1983 lägga ner vagnslasttrafiken vid Fägelsta, Lingham och Rimforsa stationer i Östergötland. Länsstyrelsen har i remissvar den 17 december 1982 motsatt sig detta.

Mot bakgrund härav vill jag fråga kommunikationsministern:

Är statsrådet beredd medverka till att vagnslasttrafiken vid nämnda stationer bibehålls även efter den 29 maj 1983?

1982/83:219 av Karin Andersson (c) till statsrådet Anita Gradin om förslag till riksdagen rörande förbättrad svenskundervisning för vuxna invandrare:

Nr 60

Fredagen den
14 januari 1983

I propositionsförteckningen saknas proposition om förbättrad svenskundervisning för vuxna invandrare trots att SFI-kommittén redan i november 1981 lämnade sitt betänkande till regeringen.

*Meddelande om
frågor*

Jag vill med anledning härav ställa följande frågor till statsrådet Anita Gradin:

1. Vad är anledningen till dröjsmålet?
2. När kommer regeringens proposition i frågan?

14 § Kammaren åtskildes kl. 10.39.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert